

Meninger

Innlegg sendes: debatt@fiskeribladet.no eller: Fiskeribladet, Sandbrogaten 5–7, 5003 Bergen. **Debattansvarlig:** Kjersti Sandvik: kjersti.sandvik@fiskeribladet.no
Hovedinnlegg/kronikk: Maks 5.000 tegn (ca. 750 ord). Underinnlegg/replikk: Maks 1.500 tegn (ca. 250 ord). Vi forbeholder oss retten til å forkorte alle innlegg.
Likeledes forbeholder vi oss retten til å lagre innlegg digitalt. Innlegg honoreres ikke.

DEBATT

■ Adrian Smith,
professor Norecopa

■ Ingunn Sommerset,
fagansvarlig
fiskehelse, Veterinær-
instituttet

■ Bente Bergersen,
styreleder, Norecopa.
Foto: Kjersti+Steinar

Et hav av muligheter – også for fo

I 2018 brukte Norge nesten en femtedel av forsøksdyrene i Europa: 1,7 millioner individer. Over 94 prosent av de norske dyrene var fisk.

To rapporter som kan ha stor betydning for Norges anseelse er nylig blitt offentliggjort: Regjeringens nye havbruksstrategi og EUs forsøksdyrstatistikk for 2018.

Den ene rapporten skal stimulere til vekst, mens den andre beskriver en virksomhet som EU ønsker å redusere.

Så mange dyr brukes i forsøk

For første gang er et land utenfor EU, Norge, tatt med i EU-statistikken. EU-rapporten

påpeker tydelig hvordan de norske tallene har påvirket statistikken. I 2018 brukte Norge nesten en femtedel av forsøksdyrene i Europa: 1,7 millioner, mens de 28 EU-landene brukte til sammen 8,9 millioner.

De norske tallene førte til at EUs statistikk passerte 10 millioner for første gang. Uten Norge hadde antallet forsøksdyr gått ned med fem prosent. Slikt legges merke til, og det passer dårlig med EUs mål. Norge vil faktisk ikke bidra til EUs mål med det første: Etter en reduksjon i 2019 var forbruket i

2020 nesten 40 prosent høyere enn tallet for 2018.

De norske tallene for 2018 og 2020 var faktisk ikke spesielt høye. I 2016 krevde to store forsøk hele 10,6 millioner individer for å prøve ut behandling mot lakselus, og dermed brukte Norge 11,6 millioner forsøksdyr det året. Mattilsynet skrev: 'antallet forsøksdyr er knyttet nært opp mot økt utviklingsaktivitet i oppdrettsnæringen'.

Belastningsgrad

De norske forsøksfiskene var overrepresentert i kategoriene for de mest belastende dyreforsøk, hvorav regulatorisk påkrevde «batch potency tester» av vaksiner utgjør en stor andel.

Regelverket åpner for alternative metoder, forutsatt at disse er egnet, noe som krever ekstra ressurser. I 2018 havnet over en kvart million europeiske dyr som ble brukt

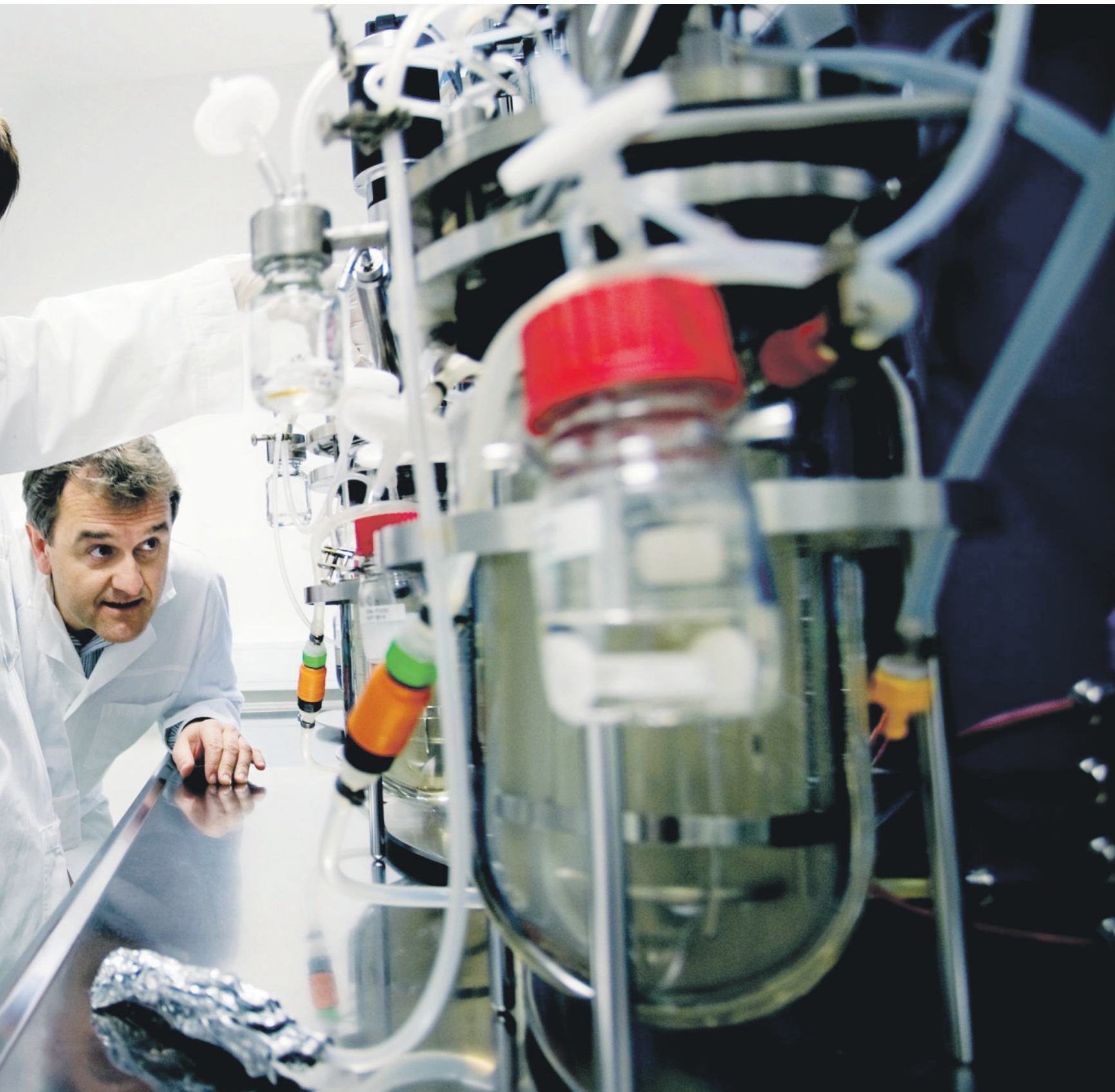
til denne testingen i kategorien 'betydelig belastende'. Med sitt høye forbruk bør Norge være ledende i arbeidet med å utvikle alternativer.

Mål for havbruksnæringen

Dersom myndighetene ikke satser mer på alternativer til forsøksdyr, vil regjeringens ambisiøse mål om ekspansjon av næringen trolig føre til store utslag på statistikken. Dette vil lett skape negativ publisitet i Europa om norsk havbruksnæring.

Et høyt antall forsøksfisk i Norge går til ulike leverandører som lever av å selge sine produkter til oppdrettsnæringen, slik som førselskaper, avlsselskap, vaksineprodusenter og produsenter av avlusningsmetoder.

I dag er testing i siste fase på et begrenset antall forsøksfisk nødvendig, men 3R-forskning vil redusere behovet. Andre storforbrukere er forskningsinstitusjoner som le-

■ Et høyt antall forsøksfisk i Norge går til ulike leverandører som lever av å selge sine produkter til oppdrettsnæringen, slik som førselskaper, avlsselskap, vaksineprodusenter og produsenter av avluningsmetoder. Illustrasjonsfoto: Ida von Hanno Bast

Forsøksfisker?

verer kunnskap til næringen og forvaltningen.

Havbruksstrategien sier at 'norsk sjømat tilfredsstiller kravene i markedene til blant annet mattrygghet, bærekraftig produksjon og fiskevelferd'. Forbruket av forsøksfisk og velferden til disse er nok ikke tatt med i vurderingen.

Kan vi redusere antall forsøksdyr?

Flere land begynner å snakke om ambisiøse mål for å fase ut visse typer dyreforsøk. Alle våre naboer satser på å utvikle nye metoder eller systemer som kan enten erstatte («replace»), redusere eller forbedre («refine») dyreforsøk, det som på fagspråk kalles for "de 3 R-ene".

Storbritannia, som brukte om lag det samme antallet forsøksdyr i 2018 som Norge, har et 3R-senter med over 25 ansatte og et årlig budsjett på over 10 millioner pund.

99 Uten Norge hadde antallet forsøksdyr gått ned med fem prosent. Slikt legges merke til, og det passer dårlig med EUs mål.

Sverige har 9 ansatte i sitt senter, 15 millioner svenske kroner til drift, og et årlig statlige bidrag øremerket 3R-forskning på om lag 15 millioner kroner.

Norge har i dag ikke et 3R-senter, men noen lyspunkter finnes. Det foregår allerede spredt 3R-arbeid i Norge, men vi trenger mer koordinert forskning. Spesielt gjelder dette for fisk, hvor Norge burde være et foregangsland. Det er dessuten bred politisk interesse for alternativer til dyreforsøk.

Norecopa, som er Norges nasjonale konsensus-plattform for de 3 R-ene, har hatt

positive møter med de politiske partiene. Norecopa kan spille en viktig rolle i arbeidet framover, men med sitt ene årsverk er den ikke stor nok alene.

Hva trengs nå?

For at Norge skal nå målet om mindre bruk av forsøksdyr, trengs økt satsing. Forsøksdyrkomiteen har anbefalt en kartlegging av potensialet for alternativer til dyreforsøk, med tydelige målsettinger.

Et 3R-senter vil kunne spille en nøkkelrolle i overgangen til dyrefrie metoder, samt

koordinere innsatsen fra alle involverte parter. Komiteen påpeker også betydningen av et øremerket forsknings- og utviklingsfond for å fremskynde utviklingen av alternativer.

Det store spørsmålet er om den nåværende regjeringens budsjettforslag for 2022 kommer til å inneholde en satsing på alternativer til dyreforsøk som spiller deres ambisjoner for oppdrettsnæringen.

Vil det bevilges penger til etableringen av et 3R-senter, slik den nasjonale forsøksdyrkomiteen, oppnevnt av Landbruks- og matdepartementet, har anbefalt?

Norge er verdensledende på oppdrett av laksefisk og oppdrettsteknologi, og burde også vært verdensledende på utvikling og tilgjengeliggjøring av alternative metoder til dyreforsøk.